

Herstellen
doe je
samen

Jaarverslag 2019

Voorwoord	5
Els: ervaringsverhaal van een nabestaande	6
1 Bemiddelen met als doel: herstel	
• De cijfers	12
• De organisatie	22
• Kwaliteit, deskundigheid en onderzoek	22
2 Bevorderen: bereiken en bredere bekendheid	26
Ata: ervaringsverhaal van een dader	30

COLOFON

Tekst: Perspectief Herstelbemiddeling • Utrecht
Grafisch ontwerp: Ruimte in Model • Amsterdam

Beeldmateriaal: de mensen op de foto's zijn geen deelnemers en komen niet voor in de ervaringsverhalen.

Maart 2020

VOORWOORD

Sinds 2007 is de kerntaak van Perspectief Herstelbemiddeling het met elkaar in contact brengen van daders en slachtoffers. Ons werkveld breidde zich uit van slachtoffer-dadergesprekken met alleen jongeren naar bemiddeling met volwassenen. Ook werd begeleid contact mogelijk na verkeersongevallen, met als betrokkenen veroorzakers, slachtoffers, nabestaanden en getuigen. Bij zedenzaken hanteren we inmiddels een aangepaste werkwijze, omdat slachtoffers lang niet altijd aangifte (willen) doen. En we onderzoeken op kleine schaal wat we bij medische incidenten met onze expertise en ervaring voor patiënt en zorgverlener kunnen betekenen. Zo blijft de organisatie inspelen op nieuwe ontwikkelingen, inzichten en kansen in een wereld waarin herstelrecht zich steeds verder ontwikkelt tot een algemeen gewaardeerde vorm van recht.

In het herstelrecht staat het slachtoffer centraal en gaat het er om de schade te herstellen. Dat kan zowel emotionele als materiële schade zijn. Het is een manier van recht doen waarin degene die verantwoordelijk is voor het veroorzaken van die schade de kans krijgt deze zelf te herstellen. Hiervoor zijn in Nederland inmiddels diverse herstelrechtelijke voorzieningen beschikbaar, zoals buurtbemiddeling, mediation in strafzaken en herstelbemiddeling. Het is goed dat, met dit diverse aanbod, betrokkenen een keuze hebben. Vrijheid van keuze is daarbij het uitgangspunt, ook volgens de Europese richtlijnen: elke ingrijpende gebeurtenis is uniek en de wensen en behoeften van betrokkenen kunnen heel uiteenlopend zijn. Die kunnen variëren van het moment waarop iemand contact wil met de ander, of hieraan toe is, de snelheid van het proces, de vorm van contact, de mate van vertrouwelijkheid en tot het al dan niet kunnen betrekken bij het traject van mensen uit hun (directe) omgeving. Bovendien kan herstelbemiddeling, met de flink opgelopen doorlooptijden in de rechtspraak, een voorziening zijn, waarmee voor betrokkenen tijdig passende oplossingen geboden kunnen worden.

Oog hebben voor en omgaan met deze verschillende situaties en uiteenlopende behoeften maakt van bemiddelen een vak. En de bemiddelaars van Perspectief zijn vakmensen: ervaren, betrokken en gewaardeerd. In het afgelopen jaar hebben we opnieuw mooie en bijzondere bemiddelingen mogen doen. Onze bemiddelaars brengen al deze mensen met veel geduld, tact en grote zorgvuldigheid met elkaar in contact. Met als doel slachtoffers én daders de eigen veerkracht te laten hervinden, zodat zij het leven weer positief kunnen oppakken. Weer verder kunnen. Herstelbemiddeling zoals Perspectief die uitvoert, is daarmee niet alleen effectief als recht doen aan, maar ook helend voor de mensen die het aangaan.

In dit jaarverslag vertellen we wat we hebben gedaan, hoe we dit hebben gedaan, wie daarbij betrokken waren en ook: wat het onze deelnemers heeft opgeleverd. In de komende jaren blijven we, in nauwe samenwerking met onze netwerk- en ketenpartners herstelbemiddeling aanbieden, zodat alle betrokkenen na een ingrijpende gebeurtenis de draad van hun leven weer kunnen oppakken. Want: herstellen doen we samen!

mr Rosa H. M. Jansen MPA
Voorzitter Raad van Bestuur

drs. Annet Slijkhuis MIF
Directeur

“Ik wilde leven, niet overleven”

ERVARINGSVERHAAL NABESTAANDE

“Ik wilde leven, niet overleven”*

Nadat haar broer Fred om het leven is gebracht door zijn partner, voelt Els de behoefte om met de dader in contact te komen. Via Perspectief Herstelbemiddeling spreekt Els met hem in de gevangenis. Vergeven is vanaf dat moment voor haar de weg. “Ik wilde leven, niet overleven. En leven kan alleen als je je hart laat spreken.”

“Fred was een goede lieverd. Hij genoot van zijn leven en stond altijd voor iedereen klaar met adviezen,” vertelt Els. “Met levenslessen, maar ook met interieurtips. Ontwerpen was zijn passie.”

Broer en zus hebben een goede band. Zelf is ze gelukkig getrouwd en moeder van drie dochters. Ze heeft een succesvolle coachingspraktijk aan huis en is de oudste dochter uit een christelijk gezin met vier broers. Enkele jaren geleden staat het leven van Fred op zijn kop. Na een huwelijk is hij gescheiden en op 35-jarige leeftijd uit de kast gekomen. Els: “Hij was alles kwijt en moest opnieuw beginnen. Ik maakte me soms zorgen om hem. Tijdens één van onze laatste telefoongesprekken zei Fred me dat het ‘afgelopen moest zijn met bemoederen’. Daarin had hij gelijk. Ik was blij dat te horen, dat heb ik hem verteld.”

Verliefd

Na de scheiding verhuist Fred naar Almere. Daar probeert hij zijn leven op de rit te krijgen, worstelend met zijn geloof. Na een moeilijke periode ontmoet hij uiteindelijk George, wordt verliefd en krijgt een relatie. George is geboren in het Caraïbisch gebied, in een land waar hij niet openlijk homo kan zijn. Els: “Hij vertelde me over zijn moeilijke jeugd vol mishandeling. Ik had direct enorm veel compassie met hem. Hij was slachtoffer van zijn opvoeding. Ik verwelkomde hem met open armen in mijn familie.” De twee mannen gaan al snel samenwonen in Almere. Els: “Achteraf ging het allemaal veel te snel. Freds gastvrijheid en zijn royale manier van leven, het was te veel voor George. Hij kon het niet aan, verstrikt in zijn eigen pijn.”

Niet met voorbedachten rade

De situatie tussen Fred en George verslechtert en leidt uiteindelijk op 8 maart 2014 tot de dood van haar broer. Een neef vindt hen beiden op bed. “Fred was al even dood, dat zag hij gelijk. George had geprobeerd, na het doden van Fred, zichzelf van het leven te beroven.” Uit de uitspraak van de rechtbank in Lelystad blijkt dat George Fred die avond heeft gewurgd. Niet met voorbedachten rade, daarom krijgt hij zeven jaar cel voor doodslag. Freds dood slaat een gat in het leven van Els. “Maar al snel wist ik dat ik George een brief wilde schrijven. Ik dacht aan hem, alleen in zijn cel. Als we alleen maar naar daden

kijken en niet naar de mens erachter, dan is iedereen met elkaar in oorlog. Dat inzicht bracht me zoveel!”

Helend moment

Nadat Els in een krant leest over een gesprek tussen een vader en de moordenaar van zijn dochter, benadert Els Perspectief Herstelbemiddeling. Opmerkelijk genoeg meldt George zich slechts één dag later aan bij de organisatie. Els: “Het moest zo zijn.” Na een zorgvuldige voorbereiding door bemiddelaar Petra, treft ze George op een maandag in juni 2017. De zenuwen gieren door haar lijf. De laatste keer dat ze hem zag, was hij nog ‘gewoon’ George; de partner van haar broertje Fred. Nu is alles anders.

“Ik hoorde hem huilen op de gang”, vertelt Els. “Het maakte me rustig. ‘Mij kan niets gebeuren’, ging er door me heen. Ik wist op dat moment: ik doe dit voor mezelf. En misschien heeft hij er ook iets aan. Hij heeft het ons nooit aan willen doen.” Als hij binnenkomt, heeft hij zijn blik naar de grond gericht. “Ik gaf hem een knuffel en pakte zijn handen vast: ‘Zou je mij in de ogen willen kijken?’, vroeg ik hem. Dat duurde wel een halfuur. Maar toen het gebeurde, heeft George mijn verdriet en ook mijn liefde gezien. Zijn ogen waren rood doorlopen. Dat is zo’n helend moment geweest. Het is niet in woorden uit te drukken wat dat heeft betekend. Het heeft me rust gegeven. George is, net als ik, een slachtoffer.”

Vergeven

Vanaf dat moment begint Els te vergeven. Het is een nieuwe fase in het rouwproces om Fred. “Ik heb op de best mogelijke manier voor mezelf gezorgd,” legt Els uit. “Door te vergeven, kan de liefde en energie weer stromen. Ik kan er weer zijn voor anderen. Het ontwricht, als je niet vergeeft.” Niet iedereen in haar omgeving begrijpt haar proces. Els: “Het brengt eenzaamheid als dierbaren het mij kwalijk nemen. Maar ik wilde niet dat mijn broertje Fred voor niets was gestorven.” Met George is er af en toe contact. “Het was moeilijker geweest als hij een moordenaar was geweest die het allemaal had gepland. Maar George heeft het echt niet zo gewild, dat weet ik zeker. Fred krijgen we helaas nooit meer terug, maar dit proces heeft me heel veel geleerd.”

Professionals

Professionals die werken met slachtoffers en nabestaanden vinden het niet altijd makkelijk om herstelbemiddeling bespreekbaar te maken. Wat wil ze aan hen meegeven? “De vraag of er behoefte is aan contact kan er ook nog wel bij als er iets ergs is gebeurd. Erger dan horen dat je broer dood is, kan toch niet meer. Bovendien heb je een volwassen iemand voor je. Het is de verantwoordelijkheid van diegene om er wel of niets mee te doen. Jij kan dat niet invullen voor die persoon.”

* Mede gebaseerd op een artikel dat in het AD verscheen (Serena Hofman, 23 december 2018).

BEMIDDELEN met als doel: herstel

Perspectief Herstelbemiddeling organiseert bemiddeling tussen betrokkenen van een delict, verkeersongeval of andere ingrijpende gebeurtenis. Het doel van deze bemiddelingen is om betrokkenen te helpen bij het herstellen van deze gebeurtenis. Onze bemiddelaars voeren deze bemiddelingstrajecten op zorgvuldige en integere wijze uit. Zij houden daarbij in het oog dat betrokkenen dit proces in hun eigen tempo kunnen doorlopen. Hún wensen, behoeften en keuzevrijheid staan voorop. De bemiddelaars van Perspectief Herstelbemiddeling zijn allemaal geschoold en ervaren, zodat zij op professionele wijze ervoor zorg dragen dat alle deelnemers baat hebben bij een bemiddeling: dat zij na een traject (beter) verder kunnen en hun leven weer kunnen oppakken.

Al 13 jaar is Perspectief Herstelbemiddeling de organisatie voor professioneel begeleid contact tussen slachtoffers en daders, op initiatief van (één van) de betrokkenen.¹ Bemiddelaars van Perspectief hebben in die periode duizenden trajecten begeleid en als organisatie hebben we een schat aan kennis, ervaring, vaardigheden en expertise opgebouwd. Spraken we in het verleden van slachtoffer-dadergesprekken, inmiddels noemen we onze dienstverlening herstelbemiddeling, om te benadrukken wat bemiddeling brengt: herstel.

Door bij te dragen aan herstel van de ander, herstel je zelf ook en kun je beter verder. Zo past onze dienstverlening goed in een tijd waarin ruimte wordt geboden aan mensen om voor zichzelf op te komen, initiatief te nemen en om actief deelnemer te zijn. Wat herstel concreet inhoudt voor deelnemers is voor ieder individu anders. Dat vraagt om maatwerk in onze werkwijze: een aanpak waar slachtoffer, dader, andere betrokkenen en maatschappij het meest bij gebaat zijn.

Vertrouwen

Hoewel mensen nog wel eens kunnen denken dat herstelbemiddeling **soft** is, is het voor deelnemers vaak spannend om de stap te zetten en een bemiddeling aan te gaan. Het vraagt moed om de ander onder ogen te komen. In onze aanpak en werkwijze speelt vertrouwen daarom een cruciale rol.

We brengen partijen die vaak ver van elkaar afstaan, met elkaar in contact. Daar is vertrouwen voor nodig en dat begint met het vertrouwen dat deelnemers kunnen stellen in de professionals die dit proces begeleiden. Het betekent vertrouwen in een bemiddelaar die niet oordeelt, het proces zorgvuldig begeleidt en er voor beiden is. Het betekent ook vertrouwen in de

intenties van de ander. De labels 'slachtoffer' en 'dader' zitten dan vaak in de weg. In een bemiddeling helpt de bemiddelaar de deelnemers verder te kijken dan die labels. Zodat zij ruimte kunnen maken voor het eigen perspectief en het perspectief van de ander. Tot slot is er vertrouwen nodig in de toegevoegde waarde van bemiddeling: dat die daadwerkelijk een bijdrage zal leveren aan (emotioneel) herstel.

Wat bedoelen we met emotioneel herstel?

Een ingrijpende gebeurtenis, zoals een delict of verkeersongeval, kan een grote (emotionele) impact hebben op direct betrokkenen en hun omgeving. Deze gevolgen kunnen zich op allerlei manieren uiten. Zo kunnen mensen die iets heftigs meemaken, last hebben van emotionele en lichamelijke reacties, waardoor ze geremd worden in hun dagelijks leven. Bijvoorbeeld slecht slapen, (voortdurend) angstig of onzeker zijn. Of juist snel geprikkeld raken en boos worden.

Waarom-vraag

Slachtoffers blijven vaak, ook als er een strafzaak is geweest, nog met allerlei vragen rondlopen. Hoe is het nou precies gebeurd? Waarom is mij dit overkomen? Wie is de dader? Waarom dóet iemand zoiets? En wat als hij straks vrijkomt? Het zijn vragen die betrokkenen kunnen blijven achtervolgen. Ze zorgen voor voortdurende onrust, angst en woede, emoties die onbewust veel energie kunnen vragen. Slachtoffers voelen zich vaak onvoldoende gehoord of begrepen. Erkenning van hun leed, juist door degene die dat heeft veroorzaakt of hierin een belangrijk aandeel heeft gehad, is belangrijk.

Schuld, schaamte en spijt

Ook daders kunnen worstelen met de gevolgen van een delict. Als een dader zijn schuld ontkent of ontwijkt, de gevolgen bagatelliseert of vertekent, of simpelweg niet over het delict wil praten, kan het zijn dat hij juist met schuldgevoelens rondloopt. Die kunnen hem ernstig belemmeren zijn leven op een positieve manier weer op te pakken. Schaamte kan een verlamme emotie zijn en ervoor zorgen dat iemand juist niets doet, waardoor kans op recidive groot is. En met vrijlating in zicht kan ook een dader bang zijn om terug te keren in de samenleving. Zonder het te willen, zitten slachtoffer en dader aan elkaar vast. Bemiddeling helpt deze knoop te ontrafelen en de ongewilde verbondenheid te verbreken.

“Wat ik heel bijzonder vond om mee te maken, is het continue toestemming vragen door de bemiddelaar om iets wat ik tegen haar zei, te mogen vertellen tegen de dame die het had gedaan.”

“Het gaf een heel veilig gevoel en ik vond dat ook heel respectvol naar de andere partij. Er werd heel respectvol over haar gesproken, als mens.”

Hoe?

Meerzijdige partijdigheid kenmerkt de opstelling van de bemiddelaars van Perspectief in het contact met de deelnemers. Zij zijn er om de wensen, behoeften en belangen van beide partijen voor ogen te houden. Op integere en respectvolle wijze onderzoeken zij wat deelnemers willen, aankunnen en stemmen dit zorgvuldig af. Zo creëert de bemiddelaar ruimte voor het stellen van vragen en het geven van antwoorden. Deelnemers kiezen zelf, in afstemming met de bemiddelaar, in welke vorm zij dat willen doen: bijvoorbeeld in een gesprek, brief of pendelbemiddeling. Het traject, dat verloopt in het tempo van betrokkenen, biedt deelnemers een veilige ruimte voor uitleg en erkenning, en voor het vertellen van ieders perspectief. Ook kunnen afspraken worden gemaakt over schade of hoe met elkaar om te gaan in de toekomst. Uitgangspunt voor de bemiddelaar is altijd kijken naar wat er wél mogelijk is. Als bijvoorbeeld bij (één van de) deelnemers sprake is van een licht verstandelijke beperking of psychiatrische problematiek, kunnen mensen snel denken dat bemiddeling geen optie is. Maar door goed uit te vragen, de andere partij voor te bereiden op deze omstandigheden en door samen te werken met therapeuten en behandelaars, blijkt in de praktijk vaak meer mogelijk dan aanvankelijk gedacht. Daarbij heeft de bemiddelaar altijd oog voor het risico van secundaire victimisatie: een slachtoffer mag in het bemiddelingsproces nooit opnieuw slachtoffer worden. Soms betekent dit dat een bemiddelaar een traject voortijdig stopt.

Opluchting

Herstelbemiddeling biedt deelnemers de kans zelf bij te dragen aan herstel. Het slachtoffer neemt weer de regie terug en de dader draagt door zijn deelname bij aan het herstel van aangedaan leed. Hij neemt verantwoordelijkheid, krijgt meer inzicht in de gevolgen van wat hij heeft gedaan, kan schoon schip maken en creëert zo ruimte om in de toekomst andere keuzes te maken. Het is voor slachtoffers vaak ook een belangrijke reden om deel te nemen: dat wat hún is overkomen, een ander níet gebeurt. Na afloop zijn slachtoffers vaak minder bang en boos, en ervaren zij meer rust.

Aan hun behoefte aan gerechtigheid is tegemoet gekomen en ze voelen zich weer veiliger. Opluchting is vaak het gevoel dat beide partijen delen, ieder op een eigen manier.

Verbreiding werkveld

Een andere belangrijke reden waarom we niet meer van slachtoffer-daderbemiddeling spreken, is dat herstelbemiddeling voor veel meer mensen mogelijk is. Naast slachtoffers, nabestaanden, daders, verdachten en veroorzakers, nemen ook getuigen deel, of familieleden. Ook betrekken we nieuwe doelgroepen omdat we merken dat bij meer mensen behoefte bestaat aan herstelbemiddeling. Zo bemiddelen we, weliswaar nog op bescheiden schaal, na medische incidenten, tussen patiënten en zorgverleners. Vergelijkbaar met verkeersongevallen, is ook hier van opzet geen sprake, en is vaak iets fout gegaan, maar niet per se fout gedaan.

Patiënten, en ook zorgverleners, hebben behoefte om in alle openheid met elkaar te kunnen spreken, zonder dat een juridische kwestie als aansprakelijkheidsstelling hiervoor een drempel opwerpt. Uitleg over wat er is gebeurd, gehoord en erkend worden en herstel van vertrouwen, zijn belangrijke redenen voor patiënten om herstelbemiddeling aan te gaan. Zorgverleners, voor wie een medisch incident ook ingrijpend kan zijn, willen graag uitleg geven, hun kant van het verhaal vertellen, medeleven tonen en ook, waar mogelijk en gewenst, het vertrouwen herstellen. De letselschadebranche, hoewel nog voorzichtig, ziet ook steeds meer de toegevoegde waarde van bemiddeld contact, want een schadevergoeding komt lang niet altijd tegemoet aan de behoeften van patiënten. Áls het al tot een schadevergoeding komt. Ook hier geldt dat veel patiënten niet willen dat wat hun is overkomen, een ander gebeurt. De ervaringen met herstelbemiddeling na medische incidenten laten ons zien dat onze dienstverlening ook hier van toegevoegde waarde is. Daarom willen we ons werkveld in de komende jaren blijven verbreden met doelgroepen die zich niet herkennen in termen van slachtoffer en dader en wel in herstelbemiddeling.

¹ We spreken in dit jaarverslag overwegend over slachtoffers en daders, omdat het de leesbaarheid niet ten goede komt om elke keer ook andere betrokkenen, die voor herstelbemiddeling in aanmerking komen, te benoemen. Als we spreken van daders, kan ook, waar van toepassing, verdachte, veroorzaker of pleger worden gelezen. Door de verbreding van ons werkveld is de groep betrokkenen alleen maar groter geworden. (p.9)

BEMIDDELEN: de cijfers ²

Een bemiddelingstraject bij Perspectief begint altijd met de aanmelding door één partij: door de betrokkene zelf of via een professional die in contact staat met de betrokkene. Soms melden betrokkenen zich gezamenlijk aan, maar dit zijn uitzonderingen. Om een aanmelding te kunnen uitzetten, hanteert Perspectief een aantal voorwaarden:

- de aanmelding is op basis van vrijwilligheid gedaan;
- de dader neemt verantwoordelijkheid voor zijn/haar aandeel in het gebeuren en staat open voor contact met het slachtoffer;
- het slachtoffer is een natuurlijk persoon;
- er is aangifte gedaan. ³

AANMELDINGEN

In 2019 hebben we **1547 aanmeldingen** ontvangen voor herstelbemiddeling. Daarmee is het aantal aanmeldingen nagenoeg stabiel gebleven ten opzichte van 2018. ⁴ Van alle aanmeldingen hebben we 1422 kunnen uitzetten naar bemiddelaars.

In behandeling genomen

Afgekeurde zaken

Evenals vorig jaar konden we om allerlei redenen zo'n acht procent van de aanmeldingen niet uitzetten, gelijk aan 125 zaken. Hoewel dit percentage gelijk is gebleven, zien we wel een verschuiving in de redenen waarom. Zo heeft het OM vorig jaar minder vaak gegevens verstrekt, waardoor we in 87 zaken de andere partij niet konden informeren over het verzoek tot contact via een bemiddelingstraject. ⁵

Hopelijk biedt het beleidskader "Herstelrechtvoorzieningen gedurende het strafrechtproces", dat minister Dekker voor Rechtsbescherming begin dit jaar naar de Tweede Kamer stuurde, nieuwe kansen om met het OM samen te werken. Niet alleen om, overeenkomstig

de intentie van de minister, een nieuwe impuls te geven aan de toepassing van herstelrecht en de uiteenlopende herstelrechtvoorzieningen in Nederland. Maar ook om tegemoet te komen aan de behoefte van mensen aan herstel die, mede door de lange doorlooptijden bij het OM en de rechtspraak, als gevolg van het gebrek aan capaciteit, groot is.

Gegevensaanvraag motiveren

Het OM is tot dusver de organisatie die het benaderen van de andere partij mogelijk maakt, omdat zij als enige over de NAW-gegevens beschikt van slachtoffer en dader. Perspectief Herstelbemiddeling heeft een wettelijke bevoegdheid om deze gegevens te mogen opvragen en erover te beschikken, op basis van een passende motivatie. In een reactie op de ontwikkelingen en deze wettelijke bevoegdheid hebben we in 2019 onze werkwijze aangepast. Zo gaan we sneller contact zoeken met de aangemelde partij, een aanpak waarmee we in het najaar van 2018 al op kleine schaal waren begonnen.

Dit betekent dat als de gegevensverstrekking langer duurt dan twee weken het aanmeldpunt de zaak alvast uitzet naar de bemiddelaar. Dit maakt het mogelijk om met de partij die zich heeft aangemeld het intakegesprek aan te gaan en deze al te kunnen helpen. Uit navraag blijkt dat deelnemers dit ook op prijs stellen, omdat zij niet onnodig lang moeten wachten. Daarbij is het ook goed te beseffen dat voor veel mensen de beslissing om zich aan te melden een grote stap is. Het intakegesprek geeft ons bovendien de mogelijkheid om een herhaald verzoek richting OM beter te motiveren.

Met ditzelfde doel hebben we in de loop van 2019 in sommige situaties al bij de aanmelding meer informatie verzameld om de gegevensaanvraag beter te onderbouwen. Overigens bereiden we mensen in het intakegesprek er wel op voor dat het mogelijk is dat we geen gegevens zullen krijgen en dat het ontvangen van gegevens veel tijd kan vragen.

In 2020 willen we, naast het hoger op de agenda zetten van het verbeteren van het opvragen van gegevens bij het OM, ook verkennen hoe we binnen de huidige wetgeving, met inachtneming van onze neutraliteit en met respect voor een ieders belang, mensen toch langs een andere weg kunnen benaderen met de vraag of ze willen deelnemen. Vrijwilligheid staat daarbij voorop.

Stalking

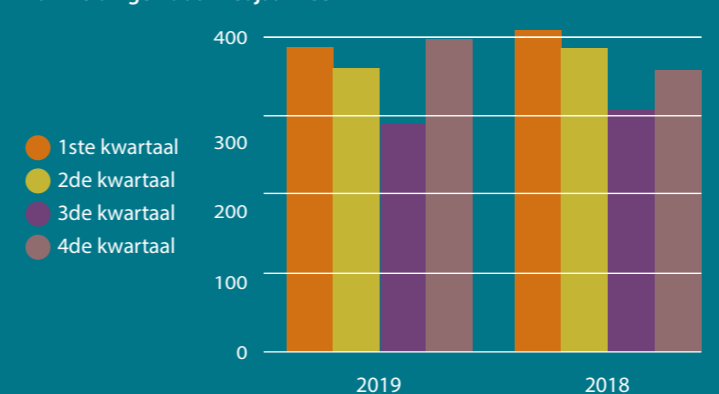
Herstelbemiddeling is in principe mogelijk na elk delict. We maken hierop één uitzondering: stalkingzaken. In het najaar van 2018 heeft een deskundige op het gebied van stalking een module voor ons verzorgd. Op

haar advies hebben we besloten stalking als contra-indicatie te hanteren. Uit onderzoek blijkt dat een stalker, zonder behandeling, door ieder contact weer getriggerd wordt naar oud gedrag. Om te voorkomen dat een slachtoffer opnieuw slachtoffer wordt en de stalking opnieuw begint of verergert, nemen we alleen nog stalkingzaken in behandeling als daar een behandelaar bij is betrokken. Alleen na goed onderzoek kunnen we hiervan afwijken. Wegens deze contra-indicatie konden we vorig jaar 16 aanmeldingen niet in behandeling nemen.

Afgesloten zaken

Bemiddelaars sloten vorig jaar in totaal **1351 zaken** af. Dit is een lager aantal omdat een deel van de aanmeldingen nog onderhanden is bij bemiddelaars. Bijvoorbeeld omdat de aanmelding pas laat in het jaar is gedaan. Hiervan was zeker in 2019 sprake, omdat juist in het laatste kwartaal verhoudingsgewijs meer aanmeldingen zijn binnengekomen.

Aanmeldingen door het jaar heen ⁶

Nemen we dit laatste kwartaal onder de loep, dan zien we een piek in de maand november: in oktober ontvingen we 119 aanmeldingen, in november 165 en in december 112. In november organiseerden we onze eerste belevingsdag. In deel twee vertellen we hier meer over.

WIE MELDT AAN? ⁷

Het overgrote deel van de aanmeldingen komt via professionals bij ons binnen. Het zijn de mensen die werkzaam zijn bij netwerk- en ketenpartners die in contact komen met slachtoffers, nabestaanden, verdachten, daders en veroorzakers. Deze verwijzers zijn belangrijk voor ons: zij informeren potentiële deelnemers over de mogelijkheid van zorgvuldig begeleid contact door een onafhankelijke bemiddelaar en dat wat het hen kan brengen. Zij zijn het die met hun het gesprek aangaan en onderzoeken of bemiddeling een optie is. En zij zijn het die een cliënt, altijd met toestemming, daadwerkelijk aanmelden.

Het zijn de professionals met wie bemiddelaars als eerste contact hebben als ze een zaak oppakken. Want zij kennen hun cliënt al langer en zijn beter op de hoogte van de laatste stand van zaken. De bemiddelaar bespreekt ook of zij van de voortgang op de hoogte willen blijven en of zij een terugkoppeling willen ontvangen, als de deelnemers hiermee instemmen.

Kijken we naar welke organisaties mensen bij ons aanmelden, dan zien we het volgende:

In 2019 is **Slachtofferhulp Nederland** de grootste verwijzer met 379 aanmeldingen, een stijging van bijna 20 procent ten opzichte van 2018. Een aantal redenen die deze stijging kan verklaren, zijn: meer voorlichting op locatie met ervaringsdeskundigen, meer structurele aandacht in de organisatie zelf voor de toegevoegde waarde van herstelbemiddeling voor slachtoffers, het hierdoor beter of vaker informeren van slachtoffers en een verbeterde, interne aanmeldprocedure.

De **Raad voor de Kinderbescherming** nam 279 aanmeldingen voor haar rekening. De aanmeldingen die de Raad doet, betreffen vaak zaken die nog beoordeeld moeten worden door de rechter. Sinds mediation in strafzaken binnen het strafproces zijn intrede heeft gedaan, nemen mediators ook veel van deze zaken voor hun rekening. Hoewel een deel zich goed leent voor mediation in strafzaken, is het van belang om samen met de Raad voor de Kinderbescherming te blijven kijken wanneer welke herstelvoorziening voor hun jonge cliënten het meest geschikt is. Zodat meer jongeren de kans krijgen met het verkregen inzicht duurzame, positieve keuzes te maken voor de toekomst.

Zelfmelders

Opvallend is dat het aantal 'zelfmelders', slachtoffers en nabestaanden die zichzelf aanmelden zonder tussenkomst van een verwijzer, in 2019 opmerkelijk is toegenomen. Deze groep 'zelfmelders' deed vorig jaar 103 keer een verzoek voor bemiddeling, een groei van

² Bij het opstellen van dit jaarverslag stonden nog zeven zaken open.

³ Bij zedengerelateerde zaken wordt op dit punt een uitzondering gemaakt. We hanteren hiervoor een aangepaste werkwijze.

⁴ In 2018 ontvingen we 1594 aanmeldingen. Gecorrigeerd voor dubbele aanmeldingen, meldden zich toen 1579 mensen zich aan.

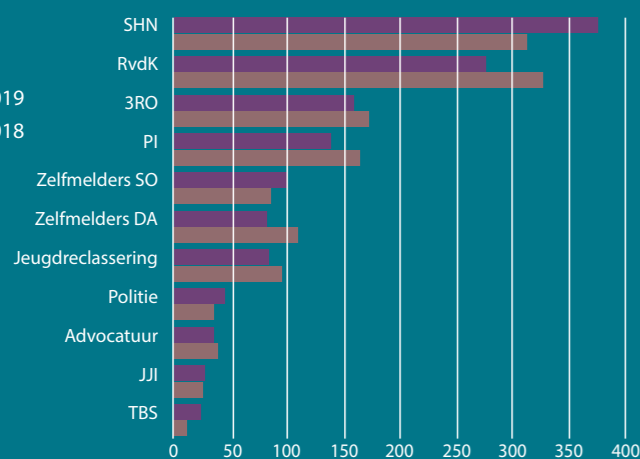
⁵ Dit is 6 procent van alle aanmeldingen. In 2018 was dit 1,5 procent, gelijk aan 27 zaken.

⁶ De cijfers betreffen hier de aanmeldingen die daadwerkelijk naar een bemiddelaar zijn uitgezet.

⁷ Idem.

16 procent. Een verklaring kan zijn dat door een verbeterde informatievoorziening slachtoffers vaker werden geattendeerd op de mogelijkheid van herstelbemiddeling, bijvoorbeeld door Slachtofferhulp Nederland of politie. Kijken we naar de andere groep zelfmelders, die van daders (al dan niet gedetineerd), dan zien we dat zij zichzelf minder aanmeldde in vergelijking met 2018. In totaal ontvingen we vanuit deze groep 81 verzoeken. Bij elkaar genomen, wordt de groep zelfmelders wel steeds belangrijker.

Uitgezette aanmeldingen per verwijzer, 2019/2018⁸

Andere verwijzers die meer of minder aanmeldde

De drie reclasseringsorganisaties 3RO meldde vorig jaar gezamenlijk 160 mensen aan. Net als voorgaande jaren deed Reclassering Nederland de meeste aanmeldingen (111), gevolgd door SVG verslavingsreclassering (39) en Leger des Heils (10).⁹

Vanuit de Penitentiaire Inrichtingen (PI) kwamen in 2019 140 aanmeldingen, in 2018 waren dat er 167. Hoewel het om een relatief klein aantal minder aanmeldingen gaat, zijn ze toch opmerkelijk, omdat juist in de afgelopen twee jaar gevangenen de opdracht hebben meer herstelgericht te werken. Dit richt zich niet alleen op herstel naar het slachtoffer, maar ook op zelfherstel, herstel met het eigen netwerk/familie en herstel richting de samenleving. Mogelijk is in een groot aantal gevangenen het accent bij het herstelgericht werken meer komen te liggen op de drie andere herstelcategorieën.

Professionals in de gevangenen geven soms aan het lastig te vinden om met gedetineerden eventueel contact met het slachtoffer bespreekbaar te maken. Het is daarom zinvol om samen met de gevangenis-

sen te kijken naar hoe deze zogeheten 'handelingsverlegenheid' weggenomen kan worden.

De meeste aanmeldingen in 2019 kwamen vanuit de PI Arnhem (20), de PI Dordrecht (13) en de PI's Zwolle en Nieuwegein (elk 10). In Arnhem en Nieuwegein verzorgen we al langere tijd bijeenkomsten voor gedetineerden in het kader van de training 'Puinruimen'. In de PI Zwolle namen we actief deel aan de herstelmarkten en in de PI Dordrecht zijn we vorig jaar een actieve samenwerking aangegaan, omdat deze PI meewerkt in een project van Avans Hogeschool over 'Transmuraal en herstelgericht werken met gedetineerden', waarbij de focus onder meer ligt op herstel richting het slachtoffer.¹⁰

Vanuit de politie kregen we opnieuw meer aanmeldingen. De stijging komt vooral door verkeerszaken, die zorgen voor 60 procent van het totale aantal aanmeldingen (29 van 46 zaken). Dit relatief grote aandeel komt mogelijk door de gerichte voorlichtingen aan familieagenten. Ook kan de stijging van het aantal zelfmelders vanuit slachtofferzijde te maken hebben met een betere informatievoorziening vanuit de politie, overeenkomstig hun opdracht in het kader van de slachtofferrechten. In deze rechten, die sinds april 2017 van kracht zijn en waarbij de politie een belangrijke taak heeft om slachtoffers te informeren, is ook het recht opgenomen om contact met de dader te mogen vragen. We blijven in 2020 investeren in een grotere bekendheid bij politiemedewerkers met herstelbemiddeling en de mogelijkheid om ook zelf actief betrokken te kunnen verwijzen. Het recht op herstel dat elke ingezetene in Nederland (en Europa) heeft, begint bij het bekend zijn met de mogelijkheid hoe dat herstel tot stand kan komen.

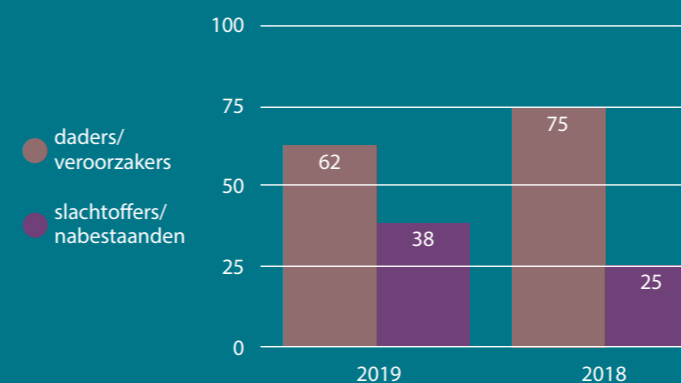
Tot slot hebben de tbs-klinieken 25 mensen aangemeld, Jeugd Justitiële Inrichtingen meldde nagenoeg een gelijk aantal jongeren aan als in 2018 (27). Het merendeel was afkomstig uit JJI Teylingereind (13) en RJI Den Hey-Acker (7). In de laatste instelling verzorgden we een aantal keer een bijeenkomst in de training 'Dapper', die gaat over slachtoffer, dader en herstel. Een aantal van de aangemelde zaken betrof ook situaties waarin jongeren gingen terugkeren in de samenleving. Herstelbemiddeling tussen de netwerken van slachtoffers, nabestaanden en dader leverde een bijdrage aan hun positieve re-integratie, omdat ook de belangen van de slachtoffers een plek kregen.

WIE NEEMT HET INITIATIEF?

Omdat we in 2019 vanuit daderzijde minder aanmeldingen ontvingen, maar vanuit slachtofferzijde substan-

tieel meer, is de verhouding wie het initiatief neemt tot contact aanzienlijk verschoven. Was deze verdeling in voorgaande jaren nog zo'n 25 procent (initiatief bij slachtoffer) om 75 procent (initiatief bij dader), nu zien we dat slachtoffers in 38 procent van alle uitgezette zaken het initiatief hebben genomen, tegenover 62 procent van de verdachten, daders en veroorzakers.

Initiatief slachtoffer of dader, 2019/2018

NA WELKE DELICTEN WORDT AANGEMELD?

Ook in 2019 zijn geweldsgerelateerde delicten nog altijd de belangrijkste aanleiding voor mensen om in contact te willen komen met de ander: ruim de helft van de zaken die we konden uitzetten, kwam uit een geweldsgerelateerd delict voort. Het kan hierbij gaan om delicten als diefstal met geweld, mishandeling, doodslag en bedreiging met geweld. De laatste twee categorieën namen zelfs met één derde toe, respectievelijk 65 en 97 aanmeldingen.

Verkeer

In 2018 zagen we een flinke stijging in het aantal verkeerszaken. In dat jaar voerden we ook online campagne om de toegevoegde waarde van bemiddeling na een verkeersongeval onder de aandacht te brengen, maakten we een mini-documentaire met twee ervaringsdeskundigen en begonnen we met voorlichtingen aan familieagenten. Deze stijging zette zich in 2019 voorzichtig voort met in totaal 164 uitgezette zaken. De toename betrof vooral verkeersdelicten waarbij sprake was van dood of letsel door schuld.¹¹

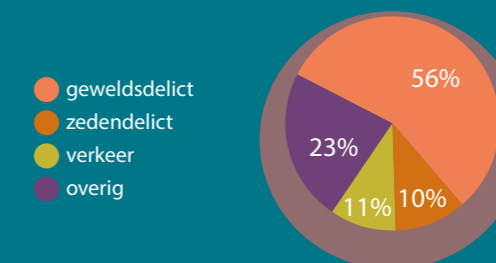
Zeden

Ook was het afgelopen jaar een duidelijke toename van aanmeldingen zichtbaar bij zedendelicten. In 2019 steeg het aantal aanmeldingen als gevolg van ontucht, aanranding, verkrachting en misbruik¹² met maar liefst

bijna de helft, in totaal 149 zaken. Op pagina 20 en 21 lichten we deze categorie verder uit.

In de categorie overig vallen onder andere delicten als vernieling, diefstal, woninginbraak, brandstichting, smaad en laster, oplichting en afpersing.

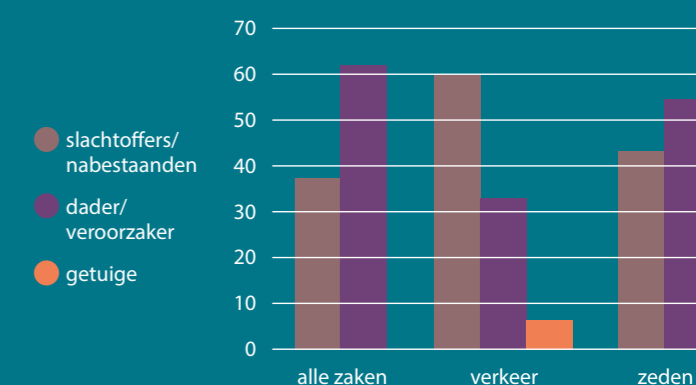
Na welke delicten wordt aangemeld?¹³

Verschillen in wie het initiatief neemt

Kijken we per categorie gebeurtenis naar wie het initiatief neemt tot bemiddeling, dan zien we een ander beeld dan eerder geschetst bij alle gebeurtenissen/delicten. Bij verkeer is het vaker een slachtoffer of nabestaande die het initiatief neemt. Bovendien zien we in deze categorie ook aanmeldingen vanuit getuigen binnenkomen. Bij zeden komt de verhouding wel meer overeen met het algemene beeld, maar liggen de percentages dicht bij elkaar: plegers nemen bij dit soort zaken net wat vaker het initiatief.

Wie neemt het initiatief?¹⁴

⁸ Absolute aantallen: Slachtofferhulp Nederland (SHN): 379; Raad voor de Kinderbescherming (RvdK): 279; reclasseringsorganisaties (3RO) 160; Penitentiaire Inrichtingen (PI): 140; slachtoffers die zichzelf aanmeldde (SO): 103; daders die zichzelf aanmeldde (incl. gedetineerden) (DA): 81; Jeugdreclassering: 86; Politie: 46; advocatuur (slachtoffers en daders) 36; Jeugd Justitiële Inrichting: (JJI) 27; Tbs en FPC's: 25.

⁹ In 2018 waren dit 176 aanmeldingen.

¹⁰ Het project maakt deel uit van het lectoraat 'Transmuraal Herstelgericht Werken' onder leiding van Bart Claes.

¹¹ Wegenverkeerswet, WVV art. 6. In 2018 waren dat 9 zaken, vorig jaar 25.

¹² Het gaat hier onder meer om misbruik in de rooms-katholieke kerk, sport en jeugdzorg. Dit werd respectievelijk onderzocht door de commissies Deetman, De Vries, Samson en De Winter (geweld binnen jeugdzorg, waaronder ook seksueel misbruik).

¹³ Geweldsdelicten: 796; Verkeer: 164; Zeden: 149, anders: 313.

¹⁴ Initiatief (eerst percentage slachtoffer/nabestaanden): alle zaken 38/62, verkeer: 60/33/7 (getuige), zeden: 44/56.

WEL OF GEEN CONTACT?

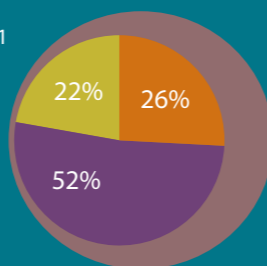
Een bemiddelingstraject via Perspectief Herstelbemiddeling wordt bijna altijd opgestart met de aanmelding van één partij. Op dat moment is niet bekend of de andere betrokkene open staat voor contact en in zal gaan op het verzoek. Vrijwilligheid is één van de uitgangspunten en voorwaarden voor een verantwoorde en betekenisvolle bemiddeling. Ja zeggen mag, maar nee ook. Dat wil niet zeggen dat een bemiddeling er nooit meer van komt. Regelmatig zoeken mensen na korte of langere tijd opnieuw contact en geven aan dat ze er nu wel aan toe zijn. De timing van het aanbod is voor veel deelnemers erg belangrijk. Afhankelijk van waar mensen in hun persoonlijke verwerkingsproces zitten, zullen zij meer of minder openstaan voor een verzoek tot contact. Ook kunnen deelnemers eerder besluiten te stoppen. De behoeften en wensen van betrokkenen staan voorop. Een enkele keer is het de bemiddelaar die, met het belang van de deelnemers in gedachten, besluit het traject niet voort te zetten. Kijken we naar alle afgesloten zaken in 2019, dan leidde ruim één op de vier trajecten tot contact tussen partijen (345 trajecten).¹⁵

Wanneer is een bemiddeling geslaagd?

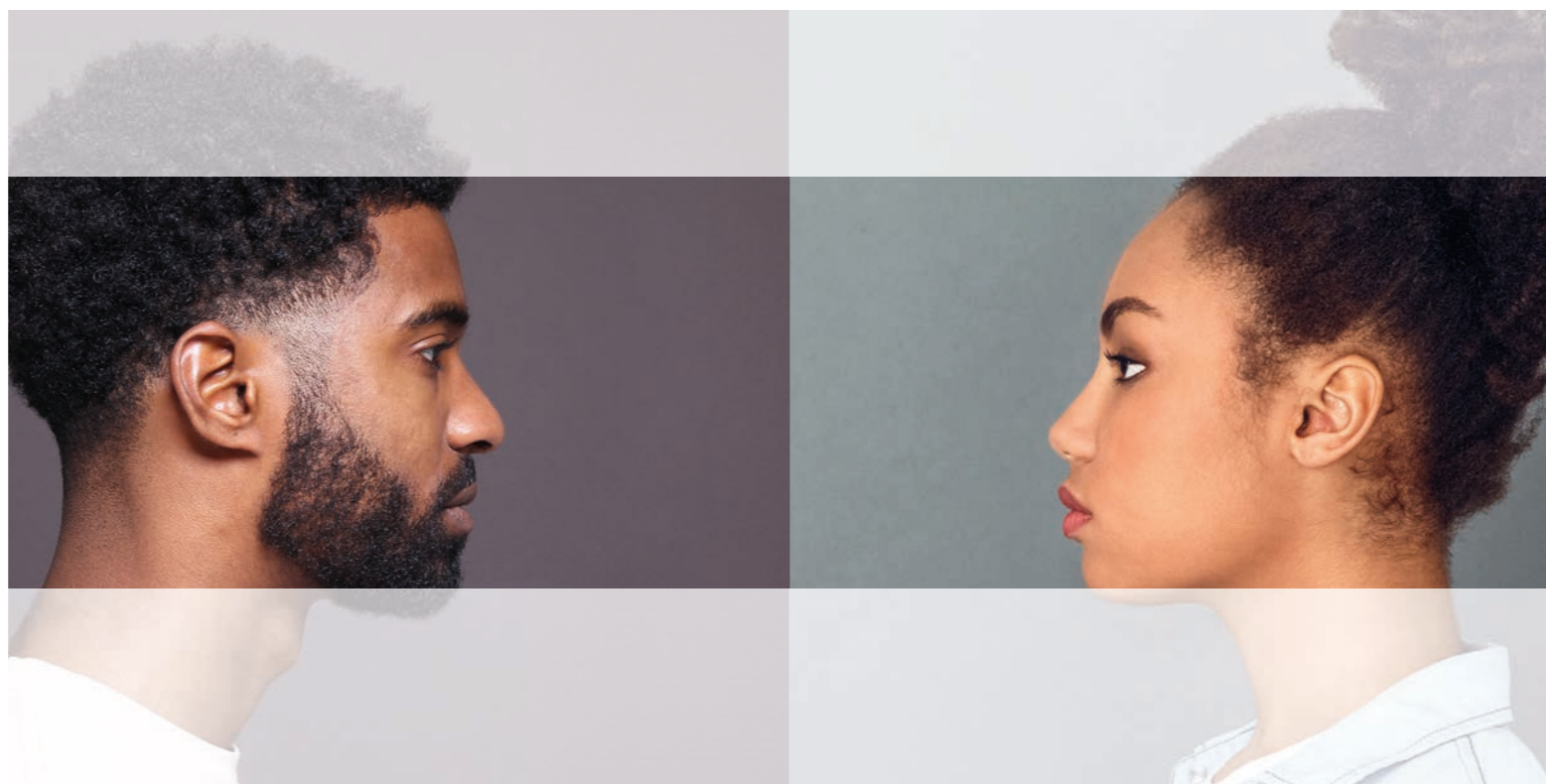
Er is een neiging om bemiddelingstrajecten die niet geleid hebben tot contact tussen deelnemers (in de vorm van bijvoorbeeld een gesprek, brief en pendel) te bestempelen als niet geslaagd. Of alleen die trajecten als succesvol te zien waar dit contact tot stand is gebracht. Het is goed te beseffen dat de focus van de trajecten op herstel ligt en niet alleen op contact. Deelnemers geven regelmatig aan dat het besluit om bemiddeling aan te gaan en de intake- en eventuele voorbereidingsgesprekken met de bemiddelaar ook al bijdragen aan herstel. In deze fase kan al sprake zijn van een korte pendel met mondelinge boodschappen. Ook wordt de ruimte voor herstel vergroot, omdat in de trajecten rekening kan worden gehouden met het tempo dat betrokkenen op dat moment aankunnen. Overigens zien we wel dat als er eenmaal door beide partijen is besloten door te gaan met het traject dit bijna altijd tot contact leidt.

Hoe vaak is sprake van bemiddeld contact

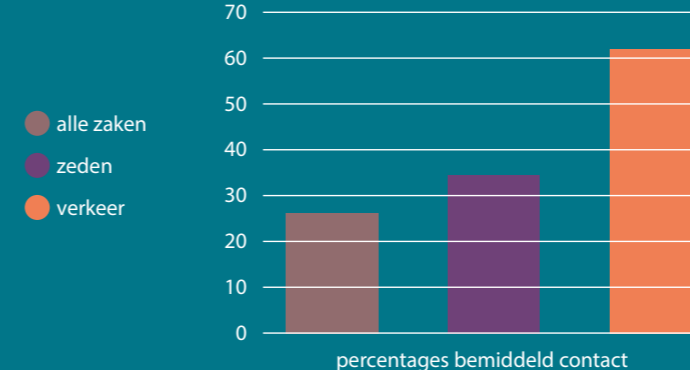
- bemiddeld contact
- stopt na intake met 1 partij; andere partij wordt benaderd maar reageert niet
- stopt na contact met 2 partijen; andere partij wil geen contact of traject stopt tijdens voorbereiding

In 2019 is Perspectief Herstelbemiddeling, in overleg met het ministerie van Justitie en Veiligheid, dat de dienstverlening financiert, een ander onderscheid gaan maken tussen de verschillende fasen. Waar we eerst spraken van afwijzing en poging, spreken we nu van 'contact met één partij' en 'contact met twee partijen'. Bij contact met één partij kan de andere partij wel benaderd zijn, maar is er geen reactie. Bij een traject 'stopt na contact met twee partijen' kan het zijn dat de andere partij geen contact wil, of betrokkenen besluiten het traject tijdens de voorbereiding te stoppen. De verandering is doorgevoerd om beter recht te doen aan de werkelijkheid van het verloop van de trajecten.

Vaker contact bij verkeer- en zedenzaken

Kijken we specifiek naar verkeers- en zedenzaken, dan zien we dat in deze bemiddelingstrajecten **vaker sprake is van contact tussen betrokkenen**. Bij zeden-gerelateerde bemiddelingen komt het in één op de drie trajecten tot contact, bij verkeer is dit 62 procent.

OP WELKE MANIER HEBBEN DEELNEMERS CONTACT?

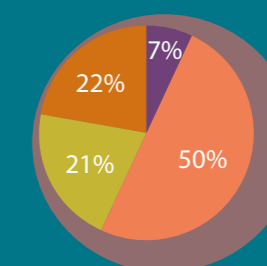
In 2019 kozen deelnemers vaker voor een directe vorm van contact: de helft van de trajecten leidde tot een gesprek en 7 procent tot een groepsherstelbijeenkomst.¹⁶

Deze laatste vorm kwam gemiddeld veel vaker voor in verkeersgerelateerde trajecten. Deelnemers kozen wat minder vaak voor pendelbemiddeling en briefwisseling (in ongeveer één op vijf trajecten).

Verder komt het ook voor dat mensen gebruik maken van meerdere vormen. Zo willen slachtoffers soms liever eerst een brief ontvangen van de andere partij om zo de oprechtheid van de intenties te kunnen inschatten. Ook kan een aanvankelijke pendelbemiddeling de drempel naar een gesprek helpen te verlagen.

Contactvormen¹⁷

- pendel
- brief
- gesprek
- groepsherstelbijeenkomst

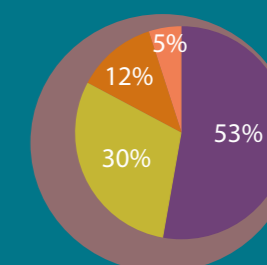

HOE LANG DUURT EEN BEMIDDELINGSTRAJECT?

De trajecten in 2019 zijn sneller verlopen dan in het jaar ervoor. Toen rondde onze bemiddelaars 45 procent van alle trajecten af binnen drie maanden, in 2019 was dat 58 procent. Minder trajecten duurden langer dan een half jaar: vorig jaar was dit 12 procent. Vermoedelijk komt dit door het eerder uitzetten van zaken (zonder de gegevens van de andere partij), waardoor op basis van de aanvullende informatie van de aanmelder een gemotiveerde vraag om gegevensverstrekking gedaan kon worden bij het OM.

Duur bemiddelingstraject als sprake is geweest van bemiddeld contact

- < 1 maand
- 1-3 maanden
- 3-6 maanden
- > 6 maanden

¹⁵ De percentages zijn gebaseerd op het totaal afgesloten zaken (1351), aangezien het hier gaat om het resultaat van de doorlopen trajecten en niet om de aanmeldingen.

¹⁶ In 2018 was dit respectievelijk 49 en 2 procent.

¹⁷ In absolute aantallen: gesprek: 173, brief(wisseling): 72, pendelbemiddeling: 76, groepsherstelbijeenkomst: 24.

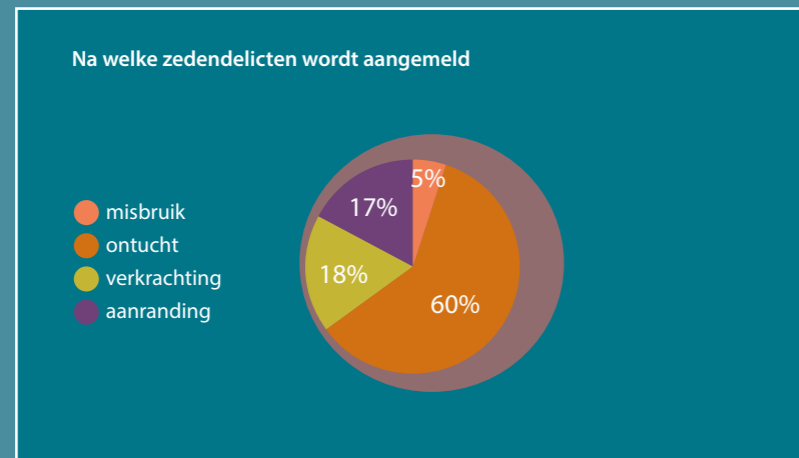
UITGELICHT

Zedendelicten: aanmeldingen en bemiddelingstrajecten

In 2019 nam het aantal zedengerelateerde aanmeldingen bij Perspectief Herstelbemiddeling aanmerkelijk toe: een stijging van ruim 40 procent, in totaal 149 aanmeldingen.

Na welke zedendelicten wordt aangemeld?

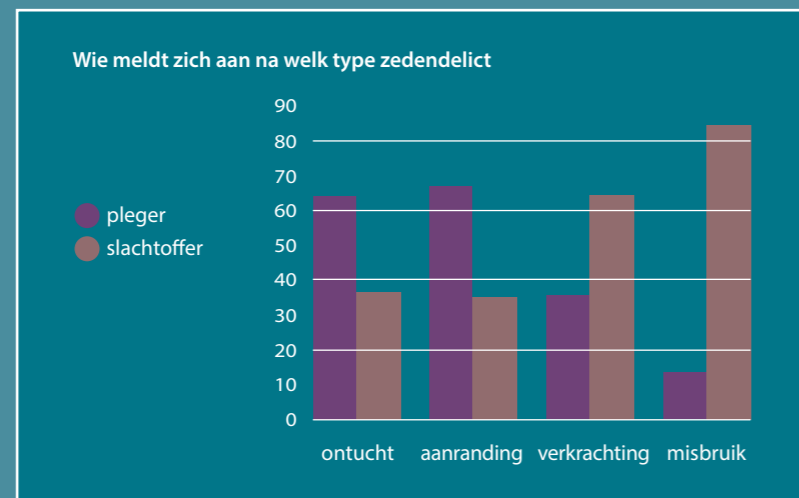
In de registratie maken we onderscheid tussen vier categorieën: ontucht, verkrachting, aanranding en misbruik in o.a. sport, kerk en jeugdzorg.¹⁸ De meeste aanmeldingen vallen in de categorie ontucht (60 procent).

Wie neemt initiatief?

In vergelijking met alle aanmeldingen, neemt bij zedengerelateerde aanmeldingen het slachtoffer vaker het initiatief (44 procent tegenover 38 procent bij alle aanmeldingen). Kijken we per categorie, dan blijkt het initiatief bij ontucht vaker afkomstig van de pleger, hetzelfde geldt voor aanranding. Bij verkrachting en misbruik ligt het initiatief tot aanmelding meer bij het slachtoffer.

In percentages¹⁹

Wie verwijst?

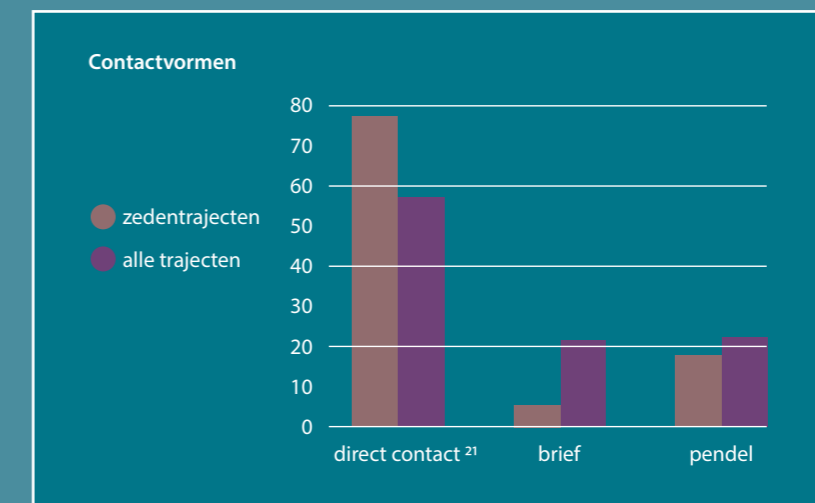
Gemiddeld genomen melden slachtoffers van zedendelicten zich vaker zelf aan, zonder tussenkomst van een verwijzer: 38 procent. Bij alle delicten is dit 7 procent. Bij plegers ligt dit percentage op 25 procent, ook hoger dan het algemene gemiddelde (nog geen 6 procent). De rol van verwijzende instanties is bij deze laatste groep groter. Zo meldden de reclasseringsorganisaties, gevangenissen, tbs-klinieken en Jeugd Justitiële Inrichtingen plegers aan. Dit gebeurt altijd in afstemming met de pleger. Bij slachtoffers is de belangrijkste verwijzende instantie Slachtofferhulp Nederland.

Vaker contact

Het valt verder op dat bemiddelingstrajecten na zedendelicten vaker tot bemiddeld contact tussen betrokkenen leiden: in één derde van alle uitgezette trajecten komt het tot contact. Dat kan allerlei redenen hebben en vraagt om verder onderzoek. Bijvoorbeeld of meespeelt dat deelnemers aan een zedengerelateerd bemiddelingstraject vaker bekenden van elkaar zijn.²⁰

Vaker gesprek

Ook kiezen deelnemers er vaker voor met elkaar in gesprek te gaan: maar liefst in meer dan driekwart van de doorlopen trajecten waarin sprake is geweest van contact, was dat een gesprek of groepsherstelbijeenkomst (bij alle trajecten is dit 57 procent). Deelnemers aan zedengerelateerde trajecten kiezen zelden voor alleen een briefwisseling (5 procent) en gemiddeld ook minder vaak voor een pendelbemiddeling.

¹⁸ Onderzocht door diverse commissies: o.a. commissie Deetman, Samson, De Winter en De Vries, zie ook voetnoot 12.

¹⁹ In absolute aantallen (pleger/slachtoffer): 56/33, 16/9, 10/17, 1/6.

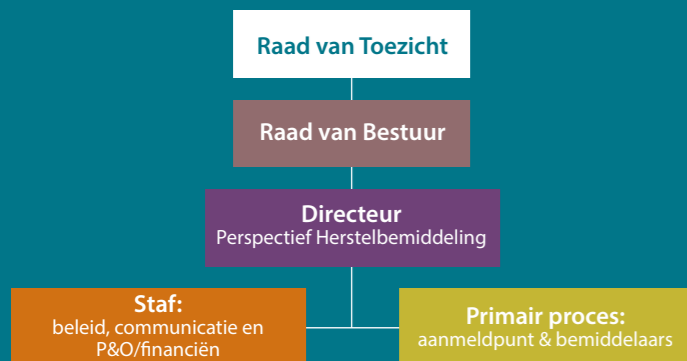
²⁰ Het is niet altijd bekend of mensen elkaar al kenden voor het delict, of dit is niet geregistreerd. Corrigeren we het aantal zaken hiervoor, dan zien we dat in de categorie delictzaken ongeveer de helft van de deelnemers bekenden van elkaar zijn. Bij zedenzaken is dat ruim 80 procent. Bij deze laatste categorie is wel veel vaker geregistreerd of men bekenden van elkaar is.

²¹ Direct contact: gesprek en groepsherstelbijeenkomst.

BEMIDDELEN: de organisatie

Perspectief Herstelbemiddeling is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk. Op het landelijk kantoor in Utrecht werkt een compact en ondersteunend team: naast de directeur, is dat onder meer het aanmeldpunt dat in 2019 door twee medewerkers werd bemenst. Het aanmeldpunt heeft als taak de aanmeldingen te verwerken, gegevens compleet te maken en de zaak vervolgens uit te zetten naar een bemiddelaar. Ook staan zij dagelijks professionals en betrokkenen telefonisch te woord over onze dienstverlening. Het team bestaat verder uit een beleidsmedewerker met drie aandachtsgebieden: kwaliteit, deskundigheidsbevordering en onderzoek, en twee mensen op communicatie die, samen met de directeur en bemiddelaars in het land, de contacten onderhouden met verwijzende instanties, voorlichtingen en trainingen organiseren, en zowel online als offline inzetten op een groter bereik van onze dienstverlening en meer naamsbekendheid. Tot slot heeft Perspectief een medewerker voor personele en financiële zaken. Het bemiddelingswerk wordt uitgevoerd door 21 bemiddelaars verspreid over het hele land, die zoveel mogelijk regionaal werken. Perspectief Herstelbemiddeling deelt met Slachtofferhulp Nederland de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht.

Organogram

RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht controleert de plannen en begrotingen van de Raad van Bestuur van Perspectief Herstelbemiddeling. Ook is de Raad van Toezicht de werkgever van de Raad van Bestuur, het hoogste besluitvormingsorgaan en verantwoordelijk voor de gang van zaken bij de organisatie. De taken en verantwoordelijkheden van de Raad van Toezicht zijn

vastgelegd in de statuten van Perspectief Herstelbemiddeling.

Samenstelling

In 2019 is er een aantal wisselingen geweest. De huidige samenstelling is: L. Verbeek (voorzitter), ir. G. J. van Eck (vice-voorzitter), mr. G. A. van der Steur, drs. V.G. Molenaar, Th. M. Boeijen en prof. dr. P. M. G. Emmelkamp.²²

Governance

De basis voor het handelen van de Raad van Toezicht zijn de principes van de Governance Code Sociaal Werk. In 2019 is een informatieprotocol opgesteld waarin staat welke stukken ter goedkeuring moeten worden voorgelegd aan de Raad van Toezicht. Ook is het honoreringsbeleid herzien en opnieuw vastgesteld.

Raad van Bestuur

In 2019 bestond de Raad van Bestuur uit voorzitter mr Rosa Jansen en Victor Jammers, die in december afscheid nam. Rosa Jansen is sinds haar komst in september 2017 de bestuursverantwoordelijke met betrekking tot de werkzaamheden van Perspectief Herstelbemiddeling. Hiertoe heeft zij maandelijks overleg met de directeur van Perspectief over de bedrijfsvoering, strategie en koers.

Nieuwe directeur

Sinds 8 juli 2019 is Annet Slijkhuis directeur van Perspectief. Eerder was zij werkzaam in de gezondheidszorg en bij de Dienst Justitiële Inrichtingen, en werkte zij als interim- en projectmanager. Annet Slijkhuis volgde Jan Witte op, die als interim-directeur de organisatie leidde in de eerste zes maanden van het jaar.

BEMIDDELEN: kwaliteit, deskundigheid en onderzoek

Als professionele bemiddelingsorganisatie investeert Perspectief Herstelbemiddeling structureel in de kwaliteit en verbetering van haar dienstverlening. Enerzijds doen we dit door bijscholing te organiseren voor bemiddelaars, onderlinge kennisdeling te bevorderen, reflectie op de uitvoering van het werk te stimuleren en de samenwerking met andere ketenpartners te vergroten.

Anderzijds blijven we investeren in het innoveren en inspelen op ontwikkelingen in de buitenwereld. Dit kunnen technologische, politieke, beleidsmatige of wetenschappelijke ontwikkelingen zijn. Ook in 2019 werkten we samen in diverse onderzoeken

en pilots. Zo verlenen we onze medewerking aan promotie-onderzoek van de Erasmus Universiteit, dat zich richt op de praktijk van de juridische afwikkeling van letselschadeclaims vanuit het perspectief van de aangesproken partij. Ook werken we nauw samen met PI Dordrecht in het kader van hun participatie in het lectoraat "Transmuraal Herstelgericht werken" van Avans Hogeschool.

KWALITEIT

Kwaliteit, zorgvuldigheid en integriteit zijn niet alleen belangrijke kernwaarden voor de onze organisatie en bemiddelaars, maar ook essentiële kenmerken van onze dienstverlening. Daarnaast zijn vrijwilligheid, vertrouwelijkheid, keuzevrijheid en de meerzijdige partijdigheid van de bemiddelaar belangrijke voorwaarden om met de trajecten daadwerkelijk bij te dragen aan (emotioneel) herstel van deelnemers. Zij staan in de bemiddelingstrajecten van Perspectief altijd centraal. We maken ons hard voor de belangen van beide partijen. Daarom spreken we liever van meerzijdige partijdigheid in plaats van neutraal.

Mede-eigenaar

De direct betrokkenen zijn eigenaar van hun eigen bemiddelingstraject: hun (individuele) wensen en behoeften met betrekking tot vorm, moment en tempo staan voorop. Onder begeleiding van de bemiddelaar maken zij afspraken met elkaar over welke informatie gedeeld mag worden. Dit eigenaarschap maakt deelnemers ook medeverantwoordelijk voor een zo goed mogelijk verloop. Het betekent onder meer de bereidheid om te luisteren naar het perspectief van de ander.

Onze bemiddelaar onderzoekt samen met de deelnemers de mogelijkheden en begeleidt dit bemiddelingsproces zorgvuldig. Geen mens is hetzelfde, elk traject is uniek en dus maatwerk. Alleen goed en volledig geïnformeerd kunnen betrokkenen een juiste keuze maken op een voor hen juist moment.

Om dit te bereiken zijn bemiddelaars deskundig in het werken met slachtoffers, daders, veroorzakers en diverse andere betrokkenen. Ze zijn getraind in het onderzoeken van waarom mensen contact willen met de andere partij en het afstemmen van wensen, behoeften en belangen. Bemiddelaars zijn in staat te zien wat mensen cognitief en emotioneel aan kunnen en betrekken in de trajecten zogeheten steunfiguren uit het netwerk van de deelnemers. Dit kunnen familieleden, behandelaars, therapeuten of betrokken verwijzers zijn.

Tot slot willen we voor professionals een betrouwbare

en zorgvuldige partner zijn, waar zij hun cliënten met gerust hart naar doorverwijzen.

DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING

Alle bemiddelaars krijgen een solide, interne opleiding. We werken met een begeleidingssysteem gebaseerd op 13 jaar ervaring en opgebouwd uit regelmatige intervisie en werkbegeleiding door senior bemiddelaars. Naast het basisopleidingstraject volgen alle bemiddelaars verdiepingmodules. In 2019 vonden twee moduledagen plaats, in 2020 breiden we deze uit naar vier, één moduledag per kwartaal.

Deskundigheidsmodule seksueel misbruik bij jongeren

In september organiseerden we in het kader van deskundigheidsbevordering een moduledag over seksueel misbruik bij jongeren. Iva Bicanic - klinisch psycholoog, hoofd Landelijk Psychotraumacentrum UMC en oprichter van het Centrum Seksueel Geweld – verzorgde een uitgebreid en interactief gastcollege. Ook gaf Gevangenenzorg, die zogeheten SOS-cursussen verzorgt voor gedetineerden, uitleg over hun werk. De inhoud van de dag werd door de bemiddelaars hoog gewaardeerd en sloot goed aan bij het toenemend aantal bemiddelingstrajecten die voortkomen uit zedenzaken.

Begeleide intervisie

Bemiddelaars doen ieder kwartaal aan intervisie. Omdat we de kwaliteit van deze intervisie willen blijven ontwikkelen hebben we in 2019 gezocht naar een externe begeleider voor de intervisiegroepen. In 2020 starten we met deze externe intervisiebegeleiding.

Werkbegeleiders

Elke bemiddelaar heeft een werkbegeleider. Werkbegeleiders zijn ook bemiddelaar en beschikken over veel ervaring en coachingsvaardigheden. De rol van de werkbegeleider is enigszins aangepast op advies van een interne werkgroep. Meer nog dan voorheen zijn zij de eerst te benaderen, inhoudelijke vraagbaak en sparringpartner voor de bemiddelaar en hebben zij een coachende rol. Dit zijn zij in 2019 ook gaan doen voor de medewerkers op het aanmeldpunt.

Individuele deskundigheid bemiddelaars

Onze bemiddelaarsgroep vertegenwoordigt een breed spectrum aan kennis en kunde. Naast de onderwerpen waarop wij groepsgewijs aan de deskundigheid werken, beschikt iedere bemiddelaar ook over eigen specialistische kennis. Maar ook door het individueel bijwonen en volgen van bijeenkomsten en trajecten, naast

het bemiddelen, vergroten bemiddelaars hun kennis. Hiertoe waren gedurende 2019 diverse bemiddelaars aanwezig op een groot aantal gelegenheden waar kennis werd uitgewisseld, zoals het congres van CELE-VT (Centrum Late Effecten Vroegkinderlijke Chronische Traumatisering), het Mediationcongres, de Slachtofferhulp Summerschool en het Symposium Zorgschade. Middels het in 2018 geïntroduceerde digitale community platform, waar al onze bemiddelaars toegang toe hebben, wordt deze kennis ook met collega's gedeeld en kunnen vragen, praktisch en inhoudelijk, laagdrempelig worden gesteld. Ook kunnen bemiddelaars op het goed bezochte platform meer achtergrond vinden over de verschillende werkwijzen en relevante thema's en is voor iedereen zichtbaar wie welke voorlichtings- en trainingsactiviteiten uitvoert.²³

Klachten

Perspectief Herstelbemiddeling heeft een eigen klachtenreglement dat voor iedereen beschikbaar is via de website van de organisatie. In 2019 zijn er geen klachten voorgelegd aan de Klachtencommissie. Twee klachten konden in een vroeg stadium en in goed overleg met de directeur van Perspectief naar tevredenheid met de betrokkenen worden opgelost. In 2019 zijn, door het verstrijken van de zittingstermijn van de Klachtencommissie, nieuwe onafhankelijke leden benoemd: mr. J. M. Willems (voorzitter), mr. S. G. H. van Krugten en M. Stuyt.²⁴

INSPLEN OP DIVERSE ONTWIKKELINGEN

Perspectief Herstelbemiddeling werkt in een dynamische werkcontext waarin technologische, politieke, wetenschappelijke en ook beleidsmatige ontwikkelingen onze werkwijze beïnvloeden. Naast deze ontwikkelingen te vertalen naar aanpassingen in onze dienstverlening, wil de organisatie ook op een positieve manier bijdragen aan deze ontwikkelingen.

Beleidskader "Herstelrechtvoorzieningen gedurende het strafproces"

In 2019 heeft Perspectief een actieve bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het beleidskader herstelrechtvoorzieningen van Minister Dekker, dat begin januari 2020 naar de Tweede Kamer is gestuurd. Met het beleidskader wil de minister een impuls geven aan de toepassing van herstelrecht en de uiteenlopende herstelrechtvoorzieningen in Nederland. Het beleidskader geeft opnieuw aan dat Perspectief alle slachtoffers, verdachten en daders in alle fases van de strafrechtprocedure kan en mag helpen, zoals dat al in voorgaande jaren het geval was. Nieuw is de 'mediation-check' in de vervolgings- en

berechtingfase; de officier van justitie en/of rechter beoordelen eerst of mediation in strafrecht wordt aangeboden. Na dit moment kan herstelbemiddeling plaatsvinden.

Een belangrijk element in de begeleidende brief aan de Tweede Kamer, is de aankondiging van een nog te ontwikkelen en vorm te geven centraal aanmeld- en informatiepunt: een zogeheten 'herstelpoort'. Deze moet onder andere de functie hebben slachtoffers en verdachten goed te informeren over de beschikbare mogelijkheden, zodat zij een voor hen best passende herstelvoorziening kunnen kiezen.

Beide partijen behouden de vrije keuze om tijdens het strafproces voor de optie van herstelbemiddeling te kiezen. Waar relevant, en met instemming van de deelnemers, kan het resultaat van herstelbemiddeling ook ingebracht worden in het strafproces.

Privacywetgeving

In 2019 is de implementatie van de Algemene Verordening Persoonsgegevens verder uitgevoerd. We werkten diverse beleidsdocumenten uit, zoals verwerkingsgrondslagen, een privacyreglement en een nieuwe gedragscode. Deze laatste twee documenten zijn openbaar toegankelijk via onze website. Ook namen we tijdens plenaire bijeenkomsten in maart en september alle medewerkers van Perspectief mee in de ontwikkelingen op dit vlak.

Nieuwe productcategorieën

Wanneer iemand zich aanmeldt voor onze dienstverlening, dan leidt dit verzoek niet altijd tot een vorm van begeleid contact met de andere partij. Om verschillende redenen kan het traject eerder stoppen; bijvoorbeeld omdat we de andere partij niet kunnen bereiken, of omdat deze geen contact wil. Ook kan er onvoldoende overeenstemming zijn over wat er in een contact aan de orde zou mogen komen. Tot eind mei 2019 hanteerden we voor het product van een traject waarbij geen begeleid contact tot stand kwam een 'afwijzing' of een 'poging'.

Al in 2018 werd besloten om deze productcategorieën te wijzigen; de benamingen zijn verwarrend, hebben een negatieve connotatie, en geven te weinig duidelijkheid over hetgeen er al dan niet is gebeurd. Ook is de registratie omslachtiger dan nodig en foutgevoeliger. We werken nu met andere, nieuwe productcategorieën die de stappen van het werkproces letterlijk volgen, duidelijker zijn en daardoor ook minder foutgevoelig; een productcategorie met de bemiddelingen die stoppen bij het contact met één partij en een productcategorie met bemiddelingen die stoppen nadat er contact is geweest met beide partijen.²⁵

Deze omzetting van productcategorieën in ons registratiesysteem is in de eerste maanden van 2019 achter de schermen voorbereid. Ook heeft afstemming met het ministerie van Justitie en Veiligheid plaatsgevonden. Op 31 mei ging de knop om en vond de livegang plaats. Vanaf dat moment zijn de nieuwe productcategorieën 'contact met 1 partij' en 'contact met 2 partijen' een feit. De productcategorieën 'gesprek', 'groepsherstelbijeenkomst', 'pendel' en 'brief' zijn ongewijzigd gebleven.

INNOVATIE

Als organisatie zien we het belang in van innovatie. We werken daarom regelmatig en soms langdurend mee aan wetenschappelijk onderzoek, zetten pilots op en werken met netwerkpartners samen in projecten.

Onderzoek videoboodschap

In 2018 is, in samenwerking met de Universiteit Twente, gestart met de introductie van een nieuwe contactvorm: de videoboodschap. Gedurende de periode van oktober 2018 tot april 2019 is de videoboodschap door acht bemiddelaars actief aangeboden. Uiteindelijk leidde dit tot één bemiddeling met de videoboodschap als contactvorm. Hoewel dit aanzienlijk minder was dan verwacht, hebben we besloten om de videoboodschap te blijven aanbieden als mogelijke contactvorm, voortvloeiend uit de zeer positieve feedback van de betrokkenen die gebruik maakten van een videoboodschap. Daarnaast gaat de Universiteit Twente onderzoeken wat de redenen zijn geweest van deelnemers die een videoboodschap kregen aangeboden om hier geen gebruik van te maken. Mogelijk leert ons dit hoe we (het aanbod van) de videoboodschap verder te verbeteren.

Onderzoek: "Strafrechtmediation: geborgd in kwaliteit"

Op verzoek van de Hogeschool Utrecht heeft een drietal bemiddelaars meegewerkt aan een onderzoek naar de kwaliteitseisen voor de praktijk van mediators in strafzaken. Ook maakten we deel uit van de stuurgroep. Hoewel Perspectief geen mediations in strafzaken uitvoert, hebben we veel ervaring met de bemiddelingspraktijk, en participeerden we in de pilot die vooraf ging aan de landelijke implementatie van mediation in strafzaken. Daarnaast bestaat onze ervaren bemiddelaarsgroep voor een deel uit geregistreerde mediators. Op 12 november waren we op uitnodiging aanwezig bij de presentatie van de onderzoeksresultaten: een eindrapportage en het praktisch inzetbare handboek 'Mediation in strafzaken'.

Onderzoek: "De aansprakelijkgestelde partij en de afwikkeling van letselschade"

In 2018 en ook afgelopen jaar werkten we mee aan promotieonderzoek van de Erasmus Universiteit dat zich richt op de praktijk van de juridische afwikkeling van letselschadeclaims vanuit het perspectief van de aangesproken partij. Het onderzoek omvat twee categorieën letselschadezaken, te weten: medische aansprakelijkheidszaken en verkeersaansprakelijkheidszaken. Door middel van empirisch onderzoek vindt dataverzameling plaats om antwoord te vinden op een aantal onderzoeksvragen. Wat is de passende plaats van de aansprakelijke partij in de juridische afwikkeling van een letselschadeclaim? Maar ook: wat is een passende houding van andere betrokkenen (claimbehandelaars, belangenbehartigers, maar ook benadeelden) ten opzichte van die aangesproken partij? Wij dragen bij aan het onderzoek door betrokkenen van een aantal verkeerszaken in contact te brengen met de onderzoeker.

Pilot "Actieve samenwerking met PI Dordrecht"

PI Dordrecht heeft in het najaar aangegeven de bestaande samenwerking met Perspectief te willen intensiveren. Herstelgericht werken, in het bijzonder naar slachtoffers toe, heeft de aandacht in de PI. (Een aantal) casemanagers is actief met het thema bezig en er wordt gewerkt met zogeheten aandachtsfunctionarissen. Een goede samenwerking met deze PI-medewerkers moet er voor zorgen dat het maken van afspraken met een gedetineerde in de PI makkelijker wordt en de nazorg voor de gedetineerde beter is geborgd. In 2020 starten we gedurende een half jaar met het in de praktijk toepassen van de afgesproken werkwijze. Als dit aantoonbaar positief uitpakt, willen we van de aanpak een nieuwe reguliere werkwijze maken en deze ook bij andere PI's onder de aandacht brengen.

²³ Omdat bemiddelaars regionaal en veelal vanuit huis werken, hebben we met het digitale platform een laagdrempelig kanaal gecreëerd waarmee bemiddelaars in alle openheid en met grote betrokkenheid elkaar informeren, bevragen en ervaringen uitwisselen.

²⁴ Respectievelijk: senior rechter Rechtbank Den Haag, zaakregisseur bij het CJIB/AICE en relatie- en gezinstherapeut.

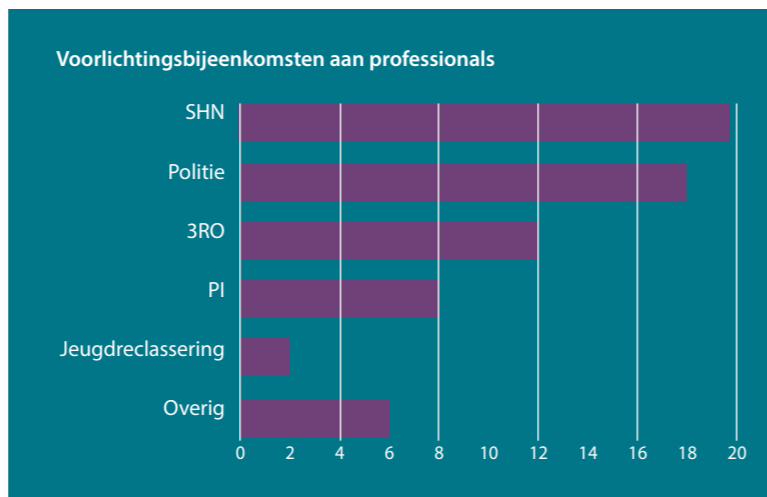
²⁵ Bij 'contact stopt bij 1 partij' komt het regelmatig voor dat onze bemiddelaar de andere partij wel benadert, maar dat er om allerlei redenen geen reactie terugkomt op ons verzoek. Bij 'contact stopt na twee partijen' kan het zijn dat iemand niet ingaat op het verzoek of dat deelnemers tijdens de voorbereidingsfase besluiten te stoppen.

BEVORDEREN: bereiken en bredere bekendheid

Weten dat je onder professionele begeleiding met 'de andere partij' in contact kan komen, maakt dat mensen een dergelijk contact serieuzer overwegen. Elke burger die te maken krijgt met een delict of verkeersongeval, en in contact wil komen met de ander, zou hier gebruik van moeten kunnen maken. Niet alleen omdat het de deelnemers ten goede komt. Maar ook omdat hun directe omgeving en de samenleving er baat bij hebben. Daarom is onze andere, belangrijke kerntaak: het bevorderen van herstelbemiddeling. Professionals spelen hierin een cruciale rol. Zij kunnen cliënten, zowel slachtoffers als nabestaanden, verdachten, daders en veroorzakers, maar ook andere betrokkenen zoals familieleden, informeren over de mogelijkheid van contact. En benadrukken dat de bemiddelaar van Perspectief Herstelbemiddeling een onafhankelijke rol heeft, waarin zijn of haar meerzijdige partijdigheid kenmerkend is. In 2019 besteedden we uitdrukkelijk aandacht in onze communicatie-uitingen aan de toegevoegde waarde van herstelbemiddeling bij de terugkeer en re-integratie van ex-gedetineerden in de samenleving.

BEREIKEN EN INFORMEREN VAN PROFESSIONALS

Ketenpartners vragen regelmatig aan Perspectief om op locatie uitleg te geven over onze dienstverlening. Naast deze 'officiële' voorlichtingsbijeenkomsten, waar gemiddeld zo'n 15-45 professionals aan deelnemen, hebben bemiddelaars in 2019 in toenemende mate ook geïnvesteerd in grotere bekendheid bij netwerkpartners. Bijvoorbeeld door bij een netwerkpartner een werkplek te hebben of door aan te schuiven bij werkoverleg of casuïstiekbespreking. Dit ambassadeurschap willen we in 2020 verder ontwikkelen en uitbreiden, omdat professionals aangeven deze laagdrempelige aanwezigheid zeer te waarderen.

Bij de 3RO betreft het vooral voorlichting aan medewerkers van Reclassering Nederland en SVG verslavingsreclassering. Onder overig vallen: FPC Kijvelanden, Raad voor de Kinderbescherming, Veiligheidshuis Fryslân, SurAnt, Trajectum, Achmea Letselschade.

Slachtofferhulp Nederland

Bij Slachtofferhulp Nederland gaven we op locaties door het hele land regelmatig voorlichting. Aan de medewerkers van de Centrale Service Lijn, waar alle telefoongesprekken centraal binnenkomen, boden we een week lang elke dag een inloopvoorlichting aan. We maakten in onze voorlichtingen vaker gebruik van ervaringsdeskundigen. Zo sprak bij een regiogedag in Eindhoven (Zuid) en in Gouda (Midden-West) ervaringsdeskundige Els twee keer voor meer dan honderd aanwezigen. Els ging twee jaar geleden in de gevangenis, met begeleiding van een bemiddelaar van Perspectief, in gesprek met de moordenaar van haar broer. Ze vertelde aan de aanwezigen wat de impact was van de moord op haar jongere broer en hoe de ontmoeting met de moordenaar bijdroeg aan haar herstel.²⁶

3RO

Ook bij voorlichtingen aan Reclassering Nederland nodigden we een aantal keer een ervaringsdeskundige uit. Dader Ata vertelde over hoe de bemiddeling verliep en hoe het hem persoonlijk had geholpen.²⁷ Het maakte veel indruk op de aanwezigen van onder meer het Veiligheidshuis in Almere en bij een 3RO-bijeenkomst in Utrecht. Bij een andere 3RO-bijeenkomst in Den Haag sprak Els. De William Schrikkergroep, gericht op onder andere jonge daders, nodigde ons uit om 60 van hun medewerkers in Haarlem meer uitleg te geven.

Politie

Net als in voorgaande jaren, gaf een bemiddelaar drie keer een gastcollege aan de politieacademie in Apeldoorn. Veel van de voorlichtingen die we in 2019 voor de politie verzorgden, waren in het kader van interne trainingen Slachtofferzorg. Ook informeerden we diverse teams van familieagenten over herstelbemiddeling na verkeersongevallen.

Penitentiaire Inrichtingen

In de gevangenissen had de voorlichting vaak de vorm van deelname aan een herstel- of re-integratiemarkt. Extra aandacht voor herstelbemiddeling was er vanuit de Dienst Geestelijke Verzorging van Dienst Justitiële Inrichtingen, waarmee Perspectief sinds 2015 een convenant heeft. De voorlichting aan de Dienst in Den Haag resulteerde onder andere in een voorlichting aan ruim 50 islamitische geestelijk verzorgers en imams.

Algemene voorlichting

Ook in 2019 verzorgden we drie algemene voorlichtingen, gericht op belangstellenden uit het netwerkveld, en in het bijzonder die professionals geïnteresseerd in de functie van bemiddelaar.

Belevingsdag

In 2019 organiseerden we voor het eerst een belevingsdag: een grote bijeenkomst met interactieve workshops, bedoeld om professionals een kijkje in onze keuken te geven en hun letterlijk aan den lijve te laten ondervinden hoe herstelbemiddeling in zijn werk gaat. Het enthousiasme voor de dag was ongekend groot; de maximale capaciteit werd ruim twee keer overschreven. Met de belofte dat we in 2020 nieuwe belevingsdagen gaan organiseren, hebben we een selectie moeten maken en een zo gevarieerd mogelijk werkveld uitgenodigd voor de dag. Uiteindelijk waren er ruim 100 professionals uit het gehele land en van verschillende netwerkpartners aanwezig. De dag had plaats in de derde week van november, aan het begin van de jaarlijkse Internationale Week van Herstelrecht.

Première mini-documentaire 'Van mens tot mens'

De dag opende met de vertoning van een nieuwe film, die we in samenwerking met PI Nieuwersluis konden maken. In de mini-documentaire vertellen de deelnemers aan een bijzonder bemiddelingstraject over hun ontmoeting en de aanloop ernaartoe. Aanleiding is een diefstal door Naïma,²⁸ waarvan Kristien aangifte doet. Naïma is al jarenlang verslaafd en wil na haar detentie een ander pad inslaan. Kristien hoopt dat haar aangifte een positieve uitwerking heeft op de dader. Ze is enorm verheugd als ze onze brief ontvangt

met daarin het verzoek van de dader om in contact te komen. De ontmoeting, onder begeleiding van een bemiddelaar van Perspectief, maakt uiteindelijk grote indruk op beide vrouwen. De film wordt gebruikt voor voorlichting en trainingen en is voor iedereen te bekijken via het vimeo-kanaal van Perspectief Herstelbemiddeling.²⁹

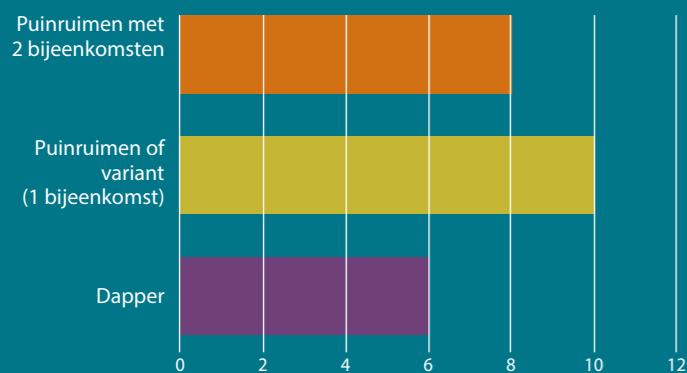
Workshops

Bezoekers aan de dag namen deel aan drie workshops. Eén workshop beeldde met behulp van acteurs en bemiddelaars van Perspectief het gezamenlijke gesprek uit tussen een dochter en haar vader, die haar in haar jeugd jarenlang had misbruikt. De workshop was gebaseerd op een daadwerkelijke bemiddelingszaak. De tweede workshop werd verzorgd door drie ervaringsdeskundigen: Els, Daphne (die werd neergestoken door haar ex-partner) en Marco (die een dodelijk ongeval veroorzaakte). Workshop drie behandelde tot slot het intakegesprek. Aanwezigen werden uitgenodigd zich te verplaatsen in de rol van slachtoffer of dader. Samen met een bemiddelaar gingen zij ter plekke in gesprek over de motieven om contact met de andere partij te willen.

Trainingen aan gedetineerden

Naast voorlichting aan professionals verzorgt Perspectief ook bijeenkomsten in trainingen en cursussen gericht op gedetineerden: onder andere 'Puinruimen' voor volwassen daders, en 'Dapper', voor jonge daders. In deze bijeenkomsten gaat het niet alleen over herstelbemiddeling. Juist het spreken over slachtoffers, schuld en schaamte en herstel, is uitgangspunt. Herstelbemiddeling kan een middel zijn om met deze gevoelens om te gaan.

Trainingen aan (jonge) gedetineerden

In de PI's Leeuwarden en Nieuwersluis geven we twee keer een bijeenkomst in de training Puinruimen. In PI Nieuwegein en Arnhem zijn het eenmalige bijeenkomsten. Ook verzorgen we een bijeenkomst in de training 'Road to Recovery' in PI Ter Apel en in de training 'Lef Hebben' in PI Heerhugowaard.

Symposia, congressen en werkbezoeken

Tot slot leveren medewerkers van Perspectief en bemiddelaars ook actieve bijdragen aan uiteenlopende netwerkbijeenkomsten. Een kleine opsomming:

- Festival Forensische Zorg
- Voorlichting nieuwe leden van de Raad van Toezicht
- Werkbezoek ministerie van Justitie en Veiligheid, afdeling Slachtofferbeleid & project Re-integratie ex-gedetineerden
- Congres Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ): in samenwerking met Slachtofferhulp Nederland verzorgden we een workshop "Wat als de dader vrijkomt?"
- VNG-congres Zorg en Veiligheid (informatiestand)
 - Praktijkmiddag studenten VU Amsterdam & een voorlichtingsmiddag voor studenten HU Utrecht
- Diverse werkbezoeken aan PI's: Leeuwarden, in combinatie met het Veiligheidshuis Fryslân, PI Dordrecht en PI Almelo
- Studiecentrum Bedrijf en Overheid: college opleiding nazorg-coördinatoren ex-gedetineerden
- Trefdag Moderator
- Symposia Mediation in Strafzaken

BREDERE BEKENDHEID

Website

In 2019 is hard gewerkt aan de vernieuwing van de organisatie-website. De nieuwe website bevat nieuwe content, nieuwe fotografie, nieuwe en beter vindbare ervaringsverhalen, van betrokkenen en professionals. Een nieuw en verfijnder aanmeldformulier in een aantal stappen moet de aanmelding voor betrokkenen makkelijker en aansprekender maken. Tot slot introduceren we met de nieuwe website een adviestool waarmee bezoekers aan de hand van drie korte vragen een advies krijgen over of herstelbemiddeling iets voor hen is. Ook wordt de website 'mobile friendly', belangrijk aangezien bijna de helft van de bezoekers de website via hun mobiel bekijkt. Het is de bedoeling dat de website in de eerste helft van 2020 live gaat.

In 2019 brachten in totaal 15.112 mensen een bezoek aan onze website.

Social media

In 2019 wilden we via social media nog zichtbaarder worden bij een grotere groep verwijzers. Met het thema 'Re-integratie van ex-gedetineerden' bereikten we uiteenlopende verwijzers, zoals reclasseringswerkers, PI-medewerkers en coördinatoren nazorg van gemeenten. Met name op [LinkedIn](#) zijn we actiever gaan posten en bleek dit succesvol. Naast eigen berichtgeving deelden we vaker ook relevante berichten uit het nieuws. Het aantal volgers was eind december zo goed als verdubbeld ten opzichte van 2018: van 744 naar 1480. Ook op twitter en facebook is het aantal volgers gestegen.

Media

In 2019 wisten diverse ervaringsverhalen hun weg naar kranten en televisie te vinden:

- **Tijdschrift voor Herstelrecht**, "Dat hij mij niets verwijt. Dat was heel belangrijk voor me." 2019 (03)
- **LetselschadeNEWS**, "Contact met de professional helpt", wintereditie 2019
- **RTLnieuws.nl**, "Ontmoeting tussen slachtoffer en redder: Rob weet hoe belangrijk dat is", 24 oktober 2019
- **Vice.com**, "Ik werd beroofd in mijn eigen huis nadat ik een advertentie op Marktplaats had gezet", 22 augustus 2019
- **AD.nl**, Twee jaar nadat Melissa overvaller overmeesterde, werken de twee samen: 'Mijn ellende eindigde bij haar', 13 juli 2019
- **De Correspondent**, "Zo dreunt een onverwerkt verkeerstrauma door bij de volgende generatie", 2 mei 2019
- **Vriendin**, "Els vergaf de moordenaar van haar broer: 'Door te vergeven, voel ik weer liefde'", 29 april 2019
- **Vriendin.nl**, "Els vergaf de moordenaar van haar broer: 'Ik sta nu lichter in het leven'", 29 april 2019.
- **De Correspondent**, "Het grootste taboe in het verkeer: we kunnen elkaar doodrijden", 12 februari 2019
- **Volkskrant**, "Na de noodlottige klap helpt praten iedereen vooruit.", 2 februari 2019
- **AD.nl**, "Fleur ging op zoek naar de man die haar zusje (12) doodreed.", 21 januari 2019

We werkten mee aan een publicatie van de politie, die in het kader van slachtofferzorg de dienstverlening van belangrijke samenwerkingspartners belicht. Ook is, na een lange researchfase, het documentaireproject met producent Tangerine Tree eind 2019 in de productiefase terechtgekomen. De documentaire, die door de EO zal worden uitgezonden, heeft als doel een volledig bemiddelingstraject in beeld te brengen. Daarbij probeert de regisseur al met partijen in contact te komen voordat zij besluiten tot aanmelding over te gaan.

Externe nieuwsbrief

De externe nieuwsbrief verscheen twee keer regulier en twee keer extra in verband met de belevingsdag. In 2019 abonneerden ruim 100 nieuwe mensen zich, waardoor het totale aantal abonnees aan het eind van het jaar 1838 bedraagt.

“Ik wil er alles aan doen om het goed te maken.”

ERVARINGSVERHAAL DADER

“Ik wil er alles aan doen om het goed te maken.”

Al tijdens zijn gevangenisstraf wilde Ata excuses maken tegenover de slachtoffers van de brand die hij stichtte in een asielzoekerscentrum. Nadat hij vrijkwam, meldde een reclasseringswerker hem aan bij Perspectief Herstelbemiddeling.

“Toen ik vast zat, wilde ik meteen mijn spijt betuigen aan de betrokkenen. Ik had op dat moment ook om contact kunnen vragen. Maar dat deed ik niet omdat ik niet de indruk wilde wekken dat ik het om strafvermindering zou doen. Ik wilde niet dat het de rechtszaak zou beïnvloeden.” Aan het woord is Ata. In 2017 werd hij veroordeeld voor brandstichting. Als hij na zijn vrijlating in contact komt met de reclassering, wordt het signaal opgepikt dat hij graag in contact komt met een slachtoffer van zijn brandstichting.

Spijt

Reclasseringswerker Gerhard van Reclassering Nederland: “In het eerste gesprek dat ik met hem had zei Ata: Ik wil er alles aan doen om het goed te maken. Schaamte speelde ook mee.” Voor de reclasseringswerker is het signaal van Ata heel concreet: hij had spijt, wilde dat de slachtoffers laten weten en wilde ook iets terug doen voor de maatschappij. Hij meldt Ata aan bij Perspectief. Bemiddelaar Francis neemt contact met Gerhard op, daarna volgt een gesprek met Ata zelf. Zo bespreekt ze met Ata aan wie hij zijn excuses wil aanbieden en wat zijn verwachtingen zijn. Dit om eventuele teleurstellingen te voorkomen. Een aantal van de betrokkenen van het incident wijzen het verzoek af. Zij geven aan geen behoefte te hebben aan contact. Eén slachtoffer, een medewerker van het AZC, geeft aan wel in gesprek met Ata te willen. Zij vertelde hem op de bewuste dag dat hij geen verblijfsvergunning kreeg en dus het land zou moeten verlaten.

Het gesprek

Ata: “Met stress en angst ging ik naar het gesprek toe. Ik was bang dat het slachtoffer mij niet zou begrijpen en het niet goed overkwam wat ik duidelijk wilde maken. Tegelijkertijd was ik hoopvol dat zij mijn excuses zou accepteren omdat ik het vanuit mijn hart deed. Tijdens het gesprek werd mij duidelijk dat zij zich schuldig voelde, omdat ze dacht dat ze signalen gemist had bij mij. Maar het was niet haar schuld! Op het moment van de gebeurtenis was ik onder invloed van alcohol en mijn hersenen functioneerden niet meer. Maar het was mijn fout om alcohol te gaan gebruiken. Dat probeerde ik haar over te brengen. Ze zei: ‘Bedankt

dat je mij gerust hebt gesteld dat ik niets verkeerd gedaan heb’. Daarmee werd het me duidelijk dat het me gelukt was mijn boodschap over te brengen. Ze hoefde geen gewetensbezwaar meer te hebben dat zij verkeerd zou hebben gehandeld.”

Konden we de tijd maar terugdraaien

Ata vervolgt: “Het probleem dat ik heb veroorzaakt, was natuurlijk veel groter. Zij was niet de enige, maar heeft wel de ergste klap van de gevolgen gehad. Ik kan de tijd niet terugdraaien, maar door mijn gedrag kan ik verantwoordelijkheid nemen voor mijn daad.” Op het einde van het gesprek overhandigt hij het slachtoffer een cadeau. In de stad waar hij woont, staat in het centrum een toren met een klok. Deze toren staat op een cadeauverpakking van een fles wijn. Hiermee wil hij zeggen: ‘Ik kan de tijd niet terugdraaien, maar ik wil het hiermee goedmaken.’ Het slachtoffer waardeert het cadeau en zegt: ‘Een klok in de toren, prachtig! Konden we vandaag maar even deze klok terug zetten!’ Ata: “Na het gesprek ging ik naar huis zonder stress en angst, alleen met blijdschap. Als Perspectief niet had bestaan, was het me nooit gelukt om sorry te zeggen tegen de slachtoffers. Dan was altijd de angst gebleven van: wat denken ze van me, hebben ze negatieve gevoelens over mij?”

Wat je kunt bereiken

Op de vraag wat hij professionals, die werken met verdachten en daders, wil meegeven, antwoordt Ata: “De situatie is natuurlijk voor iedereen anders. Sommige daders zullen te ijdel zijn en nooit willen toegeven dat ze fout waren. Anderen zullen na hun gevangenisstraf denken; ik heb mijn straf uitgezeten, waarom zou ik nog spijt betuigen. Maar ze zouden moeten begrijpen wat het inhoudt om iets richting het slachtoffer te doen. Als je het niet doet, dan kun je je hele leven denken: zullen ze me haten, wat denken ze van me? Door spijt te betuigen, kun je veel problemen oplossen. Stimuleer degenen die bereid zijn om sorry te zeggen. Leg ze uit wat je ermee kunt bereiken. Soms kunnen er zelfs vriendschappen door ontstaan.”

Perspectief
herstelbemiddeling

030 - 234 00 45

www.perspectiefherstelbemiddeling.nl